

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer 'Atsmot Yosef

Ibn Ezra, Joseph ben Isaac

קחצי נב פסוי, ארזע נבא

Nidpas ... poh Śaloniḳi, 361 [1600/1601]

אתכסמה תחיתפ

[urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11767](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11767)

מפתחות

ללמוד דבר אחד אין לנו לומר דממה מזינו כלמוד
אותו הדב ואהנין ו להכיח דבר אחר כוכף דא כ
ככל ק' ו סכתלמוד תמצא כיוצא בזה :

בד"ה שטוריס וכו' יבאר שאף הדבר דלא מהני
לעשות ממנו יוכיח מהני לעשות ממנו ק' ו שכמעט
חומר שמינו כלמד יותר מן המלמד נעשה הק' ו

עוד שם שהקולא גריך שתשתנה מהחומר שיעור
כיבר ועיין בפנים :
עוד שם חילוק בענין דנין ק' ו מהלכה :

פתיחת המסכתא

עיקר המסכתא היא להורות לנו דרך
יירוך האדם לקדם את האשה
אשר היא מצוה זינו האל יתברך לכל נהיה באחד
משאר האומות להיות כרוסים בעריות ולפדילנו
מדרך הזונים אשר היינו מורגלים קודם מתן תורה

וקודם שכתב המסכתא לכאור מה שהיה
מתן הקדשה קודם מתן תורה
כדי שגדע איסור הקדשה שאברהם תורה : וכבאר
דין הכלגש אם ההדיוט מותר בה ואין הדין בזה :
ול' הרמב"ם בערך א' מהלכות אישות :

קודם מתן תורה היה אדם פוגע אשה
בשוין אם רצה הוא והיא כותן לה
מכרה וכו' על אותה על אם הדרך וכו' משנתנה
התורה באברהם הקדשה שבאמר לא תהיה קדשה
מבנות ישראל לפיכך כל הכועל אשה לשט זנות
בלא קדושין לוקה מן התור' לפי שבעל קדשה ע"כ
והשיג הרא"ה ז"ל אין קדשה אלא מזומנת והיא
המופקדת לכל אדם וכו' עד מכל מקום אין איסור
לאו אלא כמזומנת עניה לכל אדם שאם כדכריו
מפותה היאך משלם עליה מומן והלא לוקה אלא
ודאי משהוצרכה לפתוי איכה קדשה עכ"ל

הכין הרא"ה ז"ל בדכריו הרמב"ם שמ"ס כל הכועל
אשה לשט זנות בלא קדושין לוקה מן התור' היינו
אף בבא דרך אקראי או אפי' כמיוחדת לולטש
פלגש ולכך כתב שאין קדשה אלא מזומנת וכו' אבל
המיוחד ע"מ אי"כ לא מלקו ולא איכור לאו וכו' ועד
זה הלך ה"ה משנה והביא באיזה מדכריו הרמב"ם
מ"ס חזקה אין אדם עושה בעילתו כעילת זנות
וכו' :

ולי נראה שאין מזה כ"כ הכרח כיון
שכית דיוט של דוד גודו
על יחוד הפכויה כ"ע דינ' כי האי גוונא נמידי לה :

ז בני הא בחורט כסור וחמור יבאר דלא
אמר' הנד הטוה שבהם בענין שאין בהם
גורם הטוה לשניהם :

ח עוד כלמוד מתירון אחר דכשעשינו ק' ו
ומה על הק' ו גריך שיהא הדבר באיסור
מגד הק' ו ולכך אין לעשות ככילה תוכיח משום דלא
שייך למעבד בה ק' ו מערלה :

ט בדיבור כלאי הכרס יוצא המח' כלל
שאין ללמוד כמה מזינו לא כשיש שייכו'
דלמד עם המלמד לענין הדין :

י ושם יבאר בכל המקומות דאמרינן
חדא מתלת דפרכינן קילא וחומר' אמאי
לא פרכינן מיד אחרת מתרתי פרכא כל דהוועיין
כפני' :

כלל דיו בפ"ק ד"ט

עיין בדכריו רש"י בפ"ק ד"ט בענין דיו :

כלל דעל מה הנד מעלמא לא פרכינן בתוס' כ"כ
דמזיעא :

דיבור המתח' כוכר הכל יוכיח וידוע בו דמעלמא
ממש לא פרכינן הא בענין דדמי לגופו פרכינן
ועיין בפני' דרב"י בזה :

בענין דיו סוף פרק ביצה הרגל

במחז' יבאר דדיו שאסוף דינא עדיף מדיו אריש
דינא ועיין במהר"ן לכ ורבכ"י אחר' בזה :

כד"ה אני לא ארון יש ללמוד ממנו דפרכינן פרכא
אעיקרא דדינא ואע"ג דאינו נעשה כן בתלמוד
כשיש סיכה גדולה פרכינן לה :

עוד שם דק' ומכברא אינו נהפך ועיין בתוס' וע"ט
בכל דברי התוס' ומה שכתוב בפני' :

בסוגיא רמפץ

יש בה עיין וכללים נלמדים :
הא' הוא שאין עושיין ק' ומורכב מושא ומקום גבי
מה לפכין קטנים שאינו כוב :
עוד יתבאר מאותה קוגיא שכשים לנו ק' ומה מזינו

דבריו כד זל נראה שלד רי
 כלא קדושין הסך ממש הרב המגיד זל
 שר' כש כתשו קי' של כת זל חס' ל
 לו שלל גורו על הפלגטי המיוחדות
 קודם הגוירה וכו' וכסוף עמין זה כתב זל וז' כדוד
 עבר חס הפלגט היא המיוחדת לכד חלל שהפלגט
 היא בקדושין כדברי רמ' והרמב"ם עכ"ל והנה
 ככל התשוב למשך אחר דברי הרב המגיד זל וכבר
 הכה על קדוה המור' זל זהה כפ' מה מלכים
 שכתב כפ' דפלגט היא בלי כתובה וכלי קדושין :

גם ממש תראה שכן הדין למלך מותרת
 ולדדיוט חסור :

אבל דעת הרמב"ן בהשנות על מין
 המנות בעיקר זה כתב שהפלגט
 מותרת וכבר כתבתי למע' גסונו וכן כתוב כתשוב'
 הרמ"ן בהדיא וכן כל מתוך דברי הר"ן כתשובותיו
 קי' ה"ח שנטא על מי שהיתה לו פלגט כבינו ואחר
 זמן נשאת לאחר חי גריבה להמתין ג' חדשים וכתב
 בתשו' זל שצריכה להמתין דביון שהיתה מוחזקת
 בפלגטו לא מקרי' אשה מונה שהרי הפלגט ה'
 המיוחדת לאישה אינה נקראת מונה שהרי מתוך
 היא ואכות היו כוהנין בה כמו שאמרו כפ' כ"ג מאי
 נש' וכו' פלגט בלי כתובה וקדושין וכו' ומעתה
 כיון שהיא עומד עמו בהיתר מגדלת את כנו ונוהג
 בה מנהג פלגט לא מקרי' מונה וכו' עכ"ל הרי
 הסכים להתיר הפלגט שהרי כתב שהיא מותרת
 והוא הסך מ' הרמב"ם זל :

ונראה שלדע' הרמב"ם חס' אית עומדת
 חללו בקדושין אכס' דשרי דהוא
 זל גריב' כנא' כלא כתובה וקדושין וכמי' כפ' דמה'
 מלכים הסך ממש ה"ה בה אישות וכוה' כתב
 ד' הדיוט חסור :

איברא דתמיה ליעל' דברי הרמב"ם
 שכתב פ"ג מה מלכים לא ירכה
 לרצס' מפי השמועה למדו שהוא לוקח עד יח נשים
 כין נש' ופלגטי הכל זק עכ' ולדדיוה פלגטי בלי
 כתוב' וקדושי' הו' מן המזיני וכמנין מנות לא מעשה
 פי' שס' ד כתב זל שהזהיר המלך מהרכות נשי' וכו'
 זכול זה שלא יוסוף על ז' נשי' בכתוב' וקדושי' עכ'
 נראה מדבריו דכלא כתובה וקדושין יכול להרכות
 עוד זהו ראו שיאמר שבין הכל יקו' יח ואימי
 מאריך כוה' שאינו לעינינו וכו' אבל למדנו שלדעתו
 זל הפלגט חסורה :

וראיתי כתשוב' מוהר"ר דוד כהן זל
 בית' שלדעת הרמב"ם כין
 המיוחדת לו כין כעלה' באקדוה' והלך לו חסור
 מדרכין חז' מהעומד' על חס' הדרך והיא אומונת
 לכך וכו' הרי שהספ' לפי' שכתבתי בדברי הרמב"ם
 זל

זמתיך שתהיה עופקרת ומוזנת לכל
 אלא שצריכה שתהיה עומדת
 זמתיך מ' גבה אישות נראה שהמוזנת לכד היא
 סקדטה ולא הזכיר שתהיה עומדת כקובה של וכו'
 ונראה דלשון קצר נקט זל :

ונראה לי שלדע' הרמב"ם זל כל הכוע'
 אשה כדרך זמתי' ולא היא
 מוזנת לכך איך כה איבוד לאו זמתי' כל הכוע' לשם
 זנות היינו כמופקרת תדע לך שהרי כתב הרמב"ם
 זל קודם מתן תורה היה אדם פוגע אשה פסוק וכו'
 זו היא הנקראת קדשה ומוזנתה תורה נאשרה
 עכ' היינו המוזנת כעמק דתמר דכתיב' ותאב
 בפתח עינים וכתב' כסוף לפיכך כל הכועל אשה
 לסוס זנות וכו' ואם דברי הרמב"ם זל אינם כמוזנת
 איך למד ממש דכל הכועל אשה וכו' לוקה כיון
 דכשיטא דקרא איירי בקדשה שהיתה מותרת קוד'
 מתן תורה חלל ודאי שפירוש דבריו הם כרפרישי :

וראיתי כאלו יחזיק שכתב כתיב כ"כ
 ח' זל' הכא על כת' ישראל
 פניה לזו המתויתד עמה עובר על גורת דוד וזית
 דינו פסוט בעז' פ' און מעמדין פי' ואיש עוברת על
 לא תהיה קדשה פי' מוזנת לטכובה והוא עובר על
 ולפני עור וכו' עכ"ל נראה מדבריו שאין איבוד לאו
 דלא תהיה קדשה חלל לדודה ולדדיה גורו בית
 דינו של דוד ולא דאיתי מנשיבכי' עמ' כוה' זכריו
 זל כלל וזמתי' המוזנת המוזנת המוזנת

ונראה שמש' ה' כעל' הסודים אכס' חס'
 עליה חס' בלא קדושין וכו' הם
 ע' שכתבתי בדברי הרמב"ם זל : תדע לך שהרי
 בה נערה קי' קעו העתוק בל' דברי הרמב"ם זכאח'
 שמש' ככ' דברי הרמב"ם הוא יותר סבון מהכרח
 שכתבתי וכדברי המחבר איך לנו הכרח זה :

ואחר שכתבי שאין איסור לאו חלל
 כמופקרת לבש'

נראה דין הפלגט און יהיה דינה חס'
 היא חסורה לנשות דת ואמו שעם
 שכתב הרמב"ם זל שהמיוחדת ענמה לאיש' און
 בה לא מלקות ולא איסור לאו כה' דלדיק זל חסורה
 מיהא אית בה' ז' און בה לא' מלקות ולא איסור
 לאו ולא פתק ולא איסור חס' ומסכ' להעת הרמב"ם
 שכתב כ' מה' מלכים זל וכן לוקח מכל וכול ישראל
 נשים ופלגטיים וכו' וכתוב בקמח' הנקראות זל חלל
 הדיוט חסור כפלגט עכ"ל ולא השיג עלה

ועם שש' כספרים כפ' אלות חלוקות כעל
 קמ' בלאוין פי' ככ' כתב לשון

עצמות יוסף

עור

נראה לפרש ולומר דקודם למה שאמר
 ושמה וכו' כטבע הלשון עם שאתקן
 תקון שהוא נורף גם כן לתקנוה שהתוכפות פוטו
 להכיל עצמה אמה שתירגו ואמרו ושמה בהני עבד
 ואמה וכו' כנראה שמהמה גם כן יש קושיא ונריך
 לתרץ מה שתירגו ולכאורה נראה דזה אינו אמה
 טיקט שכבר התגא הזכיר הא גבי אמה היה תנא
 אמה העבריה כהא : לזה השיבו מילין ואמרו דכל
 דכריהם הם בדקדור גדול ובשלמא אי הוה תני תנא
 העבריה נקמי וכו' הוה אמי שפיר אבל אומה אמה
 העבריה הוא לשון קשה ביותר ולא הוה ליה למי
 אלא האמה ראייה ליה רגבי וכמה קתני היכי עס
 היות שהיכמה גם כן נקראת אמה ובהכתי ולקחה
 לו לאשה וכמה ולא קתני אשה היכמה כמו אמה
 העבריה אלא וכמה לחוד ה' ה' הלל העברי לחוד
 אלא דאכתי יש לדקדק אמאי לא קתני העברי
 או העברי וקאי אקרא דכיימבר לך אחוץ העברי
 או העבריה וכו' דמכל מקו נריך לתנא למתני מילי
 דעבדות ולומר שם עבדי ודוחק :

תוספות

ב"ט אומרים כפרוטה כמסכ'
 עריות וכו' וקשה דמה מקשה
 בתוסכו מהתם דהא בערין לא תני לא שאי דלכ"ט
 מותרת גמורה ולכ"ט אבדור בהחלט כגון אם קדשה
 כפרוטה דלכ"ט מותר לשוק ולכ"ט אסורה בהחלט
 אבל אם פשטה ידה וקבלה קידושין דינר מאחר
 איכא קולא וחומרא לזה וקולא וחומרא לזה דלכ"ט
 מקודשת לטמי ולכית הלל לראשון ואם איכא קולא
 לכית הלל לאם מית הראשון שאו מותרת לכולי עלמי
 גם איכא קולא לכית שמיא : אם מית השני דמותרת
 לכולי עלמא וגם כמת הראשון גם כן איכא חומרא
 לכית הלל כגון שמת בלא כניס דלכית הלל הוא
 וקיקה ליבם מה שאין כן לכית שמיא : ואפשר לי
 לומר דלכית שמיא נמי עם היות דקאמי בדינר וכו'
 מכל מקו ס"ל דכפרוטה הויה מקודש ומספק והנה
 סיבא דלא קיבל קידושין ודינר מאסה ודאי דכ"ט
 הוה לחומר שהבא עליה בשוגג חייב חטאת ולכ"ט
 לקולא לבי שהיא ספק מקודשת דחייבה כחטאת
 אבל אם פשטה ידה וקיבלה קידושין דינר מאחר
 לכית הלל אין קידושין אחרים תופקים בה ולכ"ט
 תופקים בה קידושין שניהם : הוה א"כ כית שמיא
 מחמורים א"כ התוספות הקשו הוכח דמשטה ידה
 וקבלה כחות מדניר מאחר דלכית שמיא תפסי
 קדושי תרתייהו ולכ"ט קדושי ראשונים לכד תפסי
 ותירגו דלאן להכימתה : אלא כשלח קיבלה ק
 קידושין מאחר נשנית בכית המדר' אחר שכתתי
 זה כאלו ירדי תופסי ד' חט' וכתב ז"ל במסכת עריות
 תני לה גבי קולי כ"ט וחומרי בית הלל : דאם
 בתקדשה כחות מדניר הויה לכית הלל : אשט איש

ולכית שמיא פנויה ואף על גב דאם קבלה קידושין
 מאחר ומת הראשון הוה כ"ט לחומרא : לאו להבי
 איתשיל אלא לענין קידושי הראשון עכ"ל וכרטה
 שאינו מספיק לעקר קישויותם והנרא' לענין דעס'
 בתכתי :

והא

דאמרינן לקמן אמר שמואל קדשה
 בתמרה וכו' ונריך והאן תני ב"ה
 אומ' כפרוטה וכו' ומשני הא בקידושי דאמי הא
 בקידושי ספק ופרטי ז"ל הא בקידושי ודאי אם ישנו
 ש"פ באקומה ובל' אחר וקדשה אחר כך פותרת ל'
 לראשון ואיכה נריכה בט משני וכו' דמשמע דמתני'
 נמי איירי בבא אחר וקדשה ברא' דלא דמי דההיא
 דלקמן איירי בדקביל מאחר כרוט גש כן וכיון שכן
 דמי לקדושי הראשון : והוה קדושי הראשון קידושי
 ודאי אבל הכא איירי שקבל מהראשון פרוטה
 ומהשני דינר ולא להכימיתשיל :

תוספות

כפרוטה וכו' תימא דלא ה"ל
 למתני וכו' ואף על גב דהתם
 נמי תמי' פרוטות הן וגם לוי תני התם כמתניתין
 האשה מתקדשת כפרוטה ולא קתני ש"פ כי הכא
 משמע לכאורה שאין קפידה בדבר נראה דמלוי
 ליכא למידק דלא איתא אלא להכניי מנין הפרוטות
 אבל מדברי התנא הוקש ליה מדקמתחיל בפרוט'
 וכיים כש"פ ש"מ טוה פרוטה היא מלת רניה נריכא
 להודועי : עוד תירגו משום דתנא כאן ככסף וכו'
 ב' ואין להקשו הכא דליתני טוה כסף דנקט לישנ'
 דקרא ככסף דשרה עפרון דמיניה ילפינן :

עור

הקשו התוספות ואם תאמר ומלן
 דטוה כסף ככסף ותירגו דילפינן
 מע"ע וקשה כיון דילפינן מע"ע לענין טוה
 כסף ככסף אמאי לא ילפינן מנייה שתהא אשה
 נקנית ככסף ולמאי אינעריכא ג"ט דקיקה קיקה
 ונראה דלא ילפינן מע"ע אלא בתר דקיימא לן ש
 שהאשה נקנית ככסף וכגילוי מלתא דעלמא הויה
 דילפינן שיהא טוה כסף ככסף : ועוד דאיכא
 פרכ' מע"ע שינא כוונל דמיניא להפכסה פרכ'
 וכמ"ט התוספו בדה מעיקרא דדינא פירכא : ועוד
 דהוה ילפינן שלא תהא האשה נקנית ככחות מסתי
 כרוטות כראמר חוקיה לקמן דף א' והכרה מלמד
 שמגרעת מפדיונה וכו' : ואיתקש אשה לעבריה
 כדלקמן ולהכי ילפינן מטרה עפרון שיהא נקנית
 כפרוטה : אך ק' דנראה דהע"ע נקנה בפרוטה
 וילקמן בדה מוכר עמו מלן אכאר כל הנדדים
 ט"ס כזה ע"ס

עור

קשה מה הקשו התוספות ומלן
 דהא לקמן וכו' דמשמע דמדאינט
 יסיב כע"ע שמעינן דבעלמא טוה כסף אינו ככסף
 בימא

חטובה פירכא דלוי חטובה פירכא לשתוק קרא
מהקד והוא הכלל וכרט דמורכין שיהא כסף ככסף
דע"כ מפדיון הכן ילפינן ליה שיהא להקדש כל דין
פדיון הכן דלוי חמרת להכי אנטרין משו' דלא נילף
מע"ע זה אי אפשר לאומרו דמה לע"ע שכן טייך בית
לא יטמע מה שאין כן בהקדש לא דלוי דהך פירכ
לא חשיב ולהכי אנטרין הקדש כי היכי דלא נילף
מע"ע

ונראה

דלעולם פירכ דלא יטמע היא
פירכא גמורה והאי דאנטרין
הקדש כי היכי דלהוו הקדש ופדיון הכן שמי כתובי
הבאים כאחד דלא נילף מהם אשה וערכין וכהכי
נתרץ הקושיא הראשונה דאין לומר דאנטרין ישיב
כי היכי דלא נילף מפדיון הכן דליכ' למילף מיניה
כיון דהוו הקדש ופדיון הכן שמי כתובים הבאים
כאחד

אך

קשה זאת הקושיא עמ' כמה שהקטן
התוספות ואמרו ואת והאגבי נויקין
וכן ואם כן הו' נויקין ועבד עבדי שמי כתובי הבאי
כאחד הו' אונגו דחי הו' כתיב עבד עברי לא הו'
ילפינן נויקין מיניה משום דע"כ נויקין אינטרין
כי היכי דלא נילף מפדיון הכן שאין לו שטר והשת
ליכא למימר דליכא למילף מיניה משום דהוו
הקדש ופדיון הכן שמי כתובים הבאים כא דכיון
דע"ע חכר בהדיא ככתובי ע"כ אינטרין הקדש משום
דלא נילף מע"ע זכיון שכן שפיר מני' יליף נויקין
מהקדש ופדיון הכן דלא הוו שמי כתובים דתרוייהו
נריכי משום דלא נילף מע"ע זכיהו אחרוני ילפינן
מיניהו

ונראה

דאע"כ דמצינו למילף מפדיון
הכן מכל מקום אין לומר דלפי
אינטרין נויקין דמ"ש כיון דאיכא למילף נויקין
מע"ע טפי ילפינן מיניה יותר מהקדש דמריבנו
קביימיס ילפי' ולא ממיעוט ע"ד שאמרו התוס' לקמן
כדוכור ואשה בפחו' מש"כ וכו' והתם אכ"י בהיקשא
אמרו התוס' הכי אע"כ דקיל דאין הקס' למחנה'
עוד קשה אין מתרנים התוס' דילפינן
אשה מע"ע דמה לע"ע דין הוא שיהא
נקנה אף בשוה כסף כדי שלא יטמע כיון בגוים
מה שאין כן באשה

ונראה

דאיכא למימר נויקין יוכיחו אך
קשה לי כיון דאתי להכי נמי נויקין
הוא דילפינן אשה א"כ ליכעו מיטכ' באשה דומיא
דנויקין ושמה תאמר דנויקין לא מהכי אלא להעב'
הפירכא דאית לן בע"ע אבל עיקר הילפותא אינו
מנויקין כי אם מע"ע וכשעשינו לנויקין יוכיח לא
אחרנין כו' דיו' אכתי קשה כמ' ש התוס' דדין
הוא שנקל עליו משום לא יטמע וכו' דהא פדיון הכן
יוכיח

אמא דלעולם דבעלמא שוה כסף הרי הוא ככסף
זלגנו עבר עברי הנמכר לבוי אנטרין קרא משום
דקנין ע"ע שיהא ככסף ילפינן ליה מגורה שוה
דשכר שכיר מע"ע הנמכר לשראל וכמו שכתבו
התוספות לקמן גבי מתניתין דע"ע כדיבו המתין
מוכר עמנו מנא לן שהקטן זל למאי אנטרין מכסף
מקנתו כיון דילפינן שט' ותרצו דאנטרין לכדרשא'
ככסף הוא נקנה ואינו נקנה בתבואה וכלים ע"כ
זכיון דמכסף מקנתו הוא מיותר דלקנין כסף לא
אנטרין הייתי אומר דאף על גב דבעלמא שוה
כסף הרי הוא ככסף מכח היתור הייתי אומר הכא
דכסף מקנתו אתא למעט שוה כסף וה"ק ככס' הוא
אקנה ואינו נקנה בשוה כסף והכי אמרי' לקמן דף
ח אחר רב יוסף מנא חייבא לה דתניא מכסף מ
מקנתו ככסף הוא נקב וכו' היכי דמי אולימא דלא
מקמו כלל ישיב גאולתו אחר דתמנא לרבות שוה
כסף ככסף וכו' משמע דאי לא הוה קרא ד ישיב ה
בוייתי חמעט שוה כסף מכסף מקנתו ואפשר
לומר דאי אפשר לומר דחי הוה סבירא לן ככל
דזכתא דשוה כסף הרי הוא ככסף שנמעט שוה
כסף מכסף מקנתו כיון דכסף דכתיב בכל
דזכתא הוא חפילו שוה כסף ואי אפשר דמיעטו
קרא לשוה כסף ע"כ אומרו מכסף מקנתו כיון ש
שמשמעו כסף הוא חפילו שוה כסף ומאי דפריך
לקמן היינו קודם שנדע גלוי ישיב אבל בתר
דאמרינן ישיב וכו' לא אמרינן הכי או שנאמ' שהו'
סברת נקטה בעלמ' כדרך כסף ויש אומר ודכריס
בזה חמה שאמרו התוספות כפרק הוה גבי כלל
נכר דהקדש שכתבו שם דחשיב כסף פרט וכו'
עיין שם שלכאורה נראה כותר לזה אלא שדכרי
התוספות כמה שכתבו שם הם דכריס קשיש מאל'
להולמס הארכתי בפירושי למזיעא עיין שם

עוד

נראה לתרץ דמכסף מקנתו אינו
מוותר לשכאמר דאתא למעט שוה
כסף דהא אנטרין לכדרשא' לקמן בפרקין דף ד'
תר גמכר במנה ואשכח מנין שאין מחשבי תלמוד
לומר מכסף מקנתו וכו' והתוספות גבי מתני' דע"ע
סתירצו דתתא לדגשא תבואה וכלים חדא דרשא'
מניה נקטי' ועדיין אינו מתפק אי הוה דרשא'
ההיא דרשא' דכדית דלקנין אי הוה כתיב ממקנתו
לחוד בלא כסף

עוד

קשה מה מקשינן התוספות דהא
לקמן וכו' לעולם דבעלמא שוה
כסף ככסף ואנטרין ישיב בע"ע דלא נילף מפדיון
הכן ולתירץ קושיא זו אקשה קושיא אחרת כסוף
הדיבור והיא על מה שכתבו התוספות לקמן א"כ ל'
אי כתב בעבד הוה חייבא דין הוא שנקל עליו וכו'
לא יטמע וכו' דע"כ קושיא זו דלא יטמע אינה

עצמות יוסף

עוד קשה כמה שכתבו וחי כתב בויקן
גרידא וכד דר דר דר לא הא סה
כסף דגם הוא גרם לימכר כפירות שכיעית וכו'
דכילף אשה מנויקין דהשתא שפיר מני וליף אשה
מיניה זכיון דילפינן אשה ולפינן ע"ע מיניה דהא
איתקט ע"ע לעבריה ואמה העברי לאחרת וכו'
כזה מקשים התו לקמן בלבוש ואשה כפחות אשה
פרוט לענין חליפין וכן קט"ב לשתוק מישוכ כע"ע
הנמכר לגוי וכו' ליה מע"ע הנמכר לישראל כג"ש
דש"ס:

ודע

שהתוס' כתבו לקמן דף טו' כד"ה
מאי קאמר דהוי סברא דלא יטמע
אינה כתובה ואין להתור מהך סברא ע"כ וזה לא
יקטר לדברי התוס' כאן דכותרין הילפתא דרע"ע
מהך פרכא דשאני התם דהו' ולפי גזרה שום דהו'
פקרא הכתוב כהדיא ולויה אין כח להתור אבל
הכא שהוא ילפתא כמה מנינו שפיר פרכין :

תוספות

וכמה היא פרוטה וכו' אבל
פרוטה איכא פלוגתא בגמ'ר
הנה לא מצאתי פלוגתא דאמוראי לקמן דף ז'
דהא מביין בגמ' עלה דפרי' כימא את ורביין בפלוג'
דהני תנאי וכו' ח"ל בין דידי ובין רבין אליבא דת"ק
ולא קשיא הא דאייקור איברי הא דזול' איברי
משמע דליכא פלוגתא דאמוראי כהכי ועוד
היכי אמרי דאיכא פלוגתא וכו' כיון דעיקר הוולא
והיוקרא אינו בפרוטה כי אם באיסקר שהפרוטה
לעולם במקומה עומדת והיכא דזול' איברי כותבים
ו' פרוטות באיסקר והיכא דאייקור כותבים כו' ח' אחד
אמורא איירי בוול' אחד באייקור ומר אמר חדא ומר
אמר חדא ולא פליגי :

ונראה

דפלוגתא דאמוראי התוס' היינו
פלוגתא דתנאי דמייתי בגמ' והיינו
ת"ק ור' טבג והני תנאי פליגי בחדא מלתא כזמן
הוול' וכן בזמן היוקר שלעולם השיעור הוא שום
דלמר ח' פרוטות ולמר ו' כזמן היוקר או לערך
זה כזמן הוול' ומ"ש כזמן הוול' וכו' הכונה שכזמן
הוול' ענמו פליגי וכן פליגי בזמן היוקר כענמו

ומה

שכתבו התוס' כסמוך א' מח' וכו'
דוק כשהאיסקר כרינס היינו כנהוג
ברוב הזמני ואם יתייקר יהיה כמקרה ומתני' נתן
לפרוטה שיעור מוגבל זק"ל : אחר זה הגיע ליד
תוספי הרא"ש וכתוב ז'ל הא דלא מפרש כמה הוא
הדינר משום שהדינר היה ידוע להם כמה הוא
כדאמרי' כריס הזהב שה"א מ"ד כרינר של זהב
אכל כפרוטה איכ' פלוגתא בגמרא דוימרי' דוימרי'
איברי ווימרי' דיקרי' ע"ל :

תוס'

היבמה כתיבת וכו' הא דלא תני
מכאיר בע"ע וכו' המעות שהיה כע"ע
הוא דכיניאה אתא למעט

יבוא דאע"ב דלא טיף ביה טעמא דלא יטמע
מה כסף ככסף וכשלמא ח' חמרינן דיו איכא
ח' ח' אמו יתן שפיה דיו שיהא כפדיון הכן וכמעט
טטר וקרקע אבל אי לא מהניאלא להעבנה פירב'
קשה לא לכתוב בויקין ותתי' מע"ע ואפירכא דלא
יטמע איכא למיטר פדיון הכן וזכיה :

והראש

בפ"ק דכ"ק כנראה כתב בזה
מחלוקת ז'ל יש מן הגדולים
שכתב דלא מחייב אלא מה שחייב כשניהם ול'
הכל דין בור' וס' להס' תרעובו והכי' ראה מוכרי
התוס' שכתבו לקמן היכי קאמו' שור מוכח שכן שלא
ברשות וכו' וכרי' הר' א"ש קשים מאד כעיני דמדכרי
התו' בל' ה' משורו למדנו ז'ל אך קכיון דמוכו' נמי ול'
לפטרו כהו' כלים ומאי קושיא הא כיון דמשור' וליף
זהיבנא ליה כל דיני שור וכרא' רכונ' דאכני' ומשמו
דמו טפי לבור' לכך דין הוא שיתנו לו כל דיני הכור
ועיין מה שאכתוב בכ"ק בב"ד :

ונראה

דודאי חמרינן דיו היכ' דעכרינן
יוכיה וקושיא קיימא ברא"ה
לתרצה הכי דלא חמרינן דכע"ע מטב' לא כתיבנא
קמא דתרינו התוס' וכתירונ' זה אין עושין חשיבות
מפירכא דלא יטמע ובתירונ' השני אינס משמשים
ממה שכתבו דאי' ולפינן מנויקין ה"א דכע"ע מיטב
דלתירונ' זה ליכא למוי' דכע"ע מיטב בשאר דדוק'
בבויקן דהני מויק' בעינן מיטב וכיון שכן אין להק'
מה שהקשינו שהקושי' הית' מהרככת שמי התירונ'
יחד וכן לא יעשה

עוד

קשה היכי וליף מע"ע מה לע"ע דין
הוא שיהא שוה כסף ככסף שכן יוצא
כשנים וכיובל דהא מהכנסה ליניאה פרפינן וא"ש
באמר בויקין עכ"ה כע"ע מיטב לתירונא קמא
שתירנו בעלי התוספות :

ונראה

דכיון דעיקר כסף בתיב כנולו
מלתא בעלמ' ולפינן מע"ע דליכ'
למכרן מידי' אך קשה דאיך עשו התוס' פרכא שלא
יטמע עיין :

עוד

קשה מה ראית למילף אשה מע"ע
כילף מנויקין וכע"ע מיטב כהקדע
ונראה דמריכו' קניינים ולפינן וכמ"ס למעלה :

עוד

קשה בתירונ' הב' דלא מצינו למילף
וכו' משום דאיכא פרכא דלא יטמע
דנמכר לישראל יוכיה דלא שייך' למימר הכי' ואפילו
הכי שוה כסף כרי' הוא ככסף דהא וליף סכר שכי'
מע"ע הנמכר לגוי ואפשר דלא עכרינן וזכיה
כי אם כמה שכתוב בו כהדיא כסף וגילה הכתוב
דהוי שוה כסף ג"כ אבל בע"ע הנמכר לישראל רנה
שכתוב להטיל בו דין מחדש ולא ולפינן מונביה :

עצמות יוסף

ובמקדשה

הבעלים אעפ"י שנותנים להם הרי אלו פסולים מדבריה עכ"ל טעם הר"ם פ"ה כעל כסף משנ' וז"ל ואע"ב דכ"ק דכ"א אמרוק לא תחמוד לאנשי בלא רמים משמע להו' דמשמע דלא יכשו משמ' אבל קושטא לא הוי כבר כתבו התוס' דז"ל דה"פ דמשמ' להו' וקושטא דמי אכי הוי כנראה דכ"ל ז"ל דחמקן דקרא דעובר על לא תחמוד הוינו היבא דלא ייבא דמי בדוקא

וקשה

שהרי הר"ם כהלכות גזילה כתב דאעפ"י שנתן דמים עובר על לאו דלא תחמוד ולדברי הר"ם ז"ל ב"כ תקשו כיון דאפילו בנתן דמים עובר בלא תחמוד חמקן דרכן לדעתו היכי הו' ונרא' דגד' לחל' לדעתו ז"ל בין אם רוצ' אנו ללא א' דהיב' דאמי רוצ' אנו הוי חמקן דרכן והיב' דלא אמר רוצ' אנו הוי חמקן דאורית דעוב' על לאו דלא תחמוד וכוונת דהכונס במאמץ דאורייתא קאמר וה"פ הא דקאמר רוצ' אנו לא קרינן שם חמקן פירוט דאורייתא אבל היבא דלא אמר רוצ' אנו קרינן ליה שם חמקן זה נראה מוכר לתרץ לדעת הר"ם כד' שלח וסתור דבריו למ"ט כה עדות ולכ"פ מ"ש כפי מהלכות מכיר בד"א כאנס שהוא חמקן הוא כולל בין חמקן דאורייתא בין דרכן דבבלהו הוי המקס קיים משו' דאגב גווי גמר ומקסה ולא דמי למאי דאמר יבן כל מולי דאמר דאמנא לא תעביד אי עביד לא מהני דהכ' טאמו גמור והקניה ועבר על לאו משום הסמרה דמעיקר' ופסול לערו' מדאורייתא ולעולם המקס קיים והשתא מ"ט הר"ם ז"ל בהלכות גזילה והוא שלא אמר רוצ' אנו ה"פ לדברי הר"ם כ"ס או השגה למה לא בואר דבריו כיון שהם מוכרחות לפירוט דבריו אבל בענין מכר לעולם המכר קיים עכ"פ

ולענין

הלכה בשמעתין כאיש שאנסקו לקדש אפילו שאמר רוצ' אנו נראה דהוי ספק מקודשת לגאח מכל המחלוקות ותמורתו איך הרב מוה"ר ז"ל ה"פ דטו' ח"מ סימן ר"ה העתיק דברי העטור בדרך סתם במ"ס דתליוהו לקנן לא אמרו דגמר וקני כיון דתליו' כזה פלוגמא דאשלי רברבו בענין קדושי' כדפירש"י והטור ז"ל כתב בשם הר"ף דאינן קדושי' ולא דאיתי דבר מבואר בדברי הר"ף ז"ל לכר זה ראיתי שהכיוצא בספ' הפלוגמא דאמור' ורכ' אשי ופסק כרב אשי ואם איתא דהו' מחלק בין תליוה' לאשה לתליוה' ולאיש וכדברי הר"ם כ"ס היה לו לפרש' ובעל ספר המזויות כפי הנראה מדבריו חס' מחלוק' אמימ' ורכ' אשי כתליוהו לאיש שיקדש' ולכ"פ זריף לכרש' דמ"ט הוא עשה שלא בהננ' היינו האיש המכה אותו שיקדשה ולכך הפקיעו רבנן קדושי' כד' שלא ינא לפועל בוגת' המכיס אותו שיקדשה'

תוספות

קשו קראי וכו' מה שכתבו התוספות מלא הפסוק וכו' כונתו לומר דחמור בזכר בלשון חכמים בלשון נקיבה כמו הכרות' שכתבו וה"ל כ"כ וגם בלשון זכר שאמרו עד סמת החמור ודכוותא כר' פ"כ וכתתה השכני כ"כ וקומות' הכא האיש קונה פרש"י בי היכי דתני בלישנא דרבנן אלא לאו כפרש"י דפרין דאורייתא לא נקט האיש קונה בלישנא דקרא כי יקח איש אשה שהאיש קונה אף האשה

ונראה

דהכי כמו קאמר אמאי לא קתני כי התם דהתם נמי נקטינן משום לישנא דקרא'

ועוד

דלישנא דגמר משמע הכי דקאמר ונתינו הכא כלו' דליתנו הכא בו התם וק"ל

ודע

דהא דקאמר הכא דקתני האשה נקנית לאשמועינן דמדעתה ה"ן בע"כ לא לאשמוע' לישנא דנקמת קאמי הכי דהא כתבו התוספות גבי היכמה נקנית דנקנית משמע בין בע"ב בין מדעתה אבל הכרח הנגמרא הוא מדבקט מתכיתין הך לינא באשה' ולא נקט האיש קונה עכ' לומר כך דדעת האשה בענין נקט נקני' כיכמה אגב רישא' משום דנקנית גם כן משמע לכתחל' ומשמע כד' עבר אבל אי לישנ' דנקנית לא הוה משמע אלא מדעתה לא ה"ל למקט' בקיפא משום אגב וק"ל

הבא

כתובה קא' וכו' קשה דלמה ליה לתלמודא למימר הכא במלחמה קא' וכו' דלא היה זריף לתקן' אלא קרא דהודעת להם דאורי' בלשון נקיבה דקרא' הכתב' בלשון זכר לא קשה ולא מידו' שהרי כל התנור' לילה בלשון זכר באמרה ונראה דאיינברין ליה לתלמודא למיבב טעמא במלחמה משום דהוקשה ליה לתלמודא דמלחמ' נמי הוי לשון נקיבה וכו' שהקטו התוספות לכך הוצרכו לומר שדרך האנשים לעשות המלחמה אע"ב

התוספות להיהו דהקשו מהסכת כרכות קשה
כיון דאפי' מאן דתני כרס כ"ל דיש תנא דק"ל נטע
רבעי אמאי פריך ככונד מברכין הניחא למאן
דתני וכו' אלא למאן דאמר וכו' מאי איכא למימר
דמשמע דלמאן דתני כרס אין שום קושיא והא הוה
מוזי לאקשוויגם כן אפילו למאן דתני כרס כיון
דק"ל דאית תנא דק"ל נטע רבעי אס כן אותו התב
כרכה מנא ליה :

ונראה

דהכי כיוי פריך אלא למאן
דאמר נטע פי' כיון למ"ד כרס
איכא דאותו תנא דתנא נטע כיון למ"ד נטע איכא
דכלהו תנאי כרכה מנלן :

עוד

כתבו ולא נחלקו אלא לכתוב
המשניות וכו' לידע כמאן הלכתא
וקשה שאם מה שנחלקו הוא לידע הלכ' כמאן מכת
הקתם העלו חרס בידם דהא לא ידעינן הלכ' כמאן
ואפילו ששונה במשניות כמ' מעשר שני כרס רבעי
אין ראוי לפסוק הלכה כמותה דהא הך מתניתין
דאתרוג קתמא מתנייה כנראה דנטע רבעי הוי
מדאורייתא וקסי קתמא אסתמא ואדרכא ראוי
לפסוק כהן מתניתין דאתרוג שהיא קתמא אחרוג
כמ' ביכורים שנשנית בסוף קדר זרעים :

ואין

לומר דעדיפ' תרי קתמי מחד קתמ'
וקתמ' דמעשר שני טובא הוה דהא
כיון דסתמא מתני' מה לי חד קתמא מה לי תר'
סתמי דכה"ג פריך כגמ' לקינן כ' האיש מקדש :

ונראה

דשלש תשובות בדבר ה' דלא
מקרי הך מתני' דאתרוג קתמא
כיון שהזכיר שם תנא ואע"ג דלא פליגי בהכי
כיון דלא מתני' כלשון קתמא אמאי דמתני' כלשון
קתמא עדיף :

ועוד

נראה דאע"ג דהך דאתרוג הוי
קתמא מ"מ הלכה כמשניות דמ'
מעשה דתנינן בהו נטע רבעי דעיקר דברי התנא
באולכך אכל זאת המשנה דאתרוג לא באה
לכך ולא נשנית שם אלא אגב דתנא שם הדברים
השנים לרבר אחר והכלתי ששים :

ועוד

כיון דמתני' דמעשר שני תנינן לה
בבבירתא כמ' עדיות הלכתא כינהו
והכי אמרינן בהאיש מקדש נכ' כרס רבעי אין לן
חומש וכו' :

עוד

כתבו ויש נפקתא וכו' וקס' דהא
איכא נפקותא מכוררת והיא דמאן
דתני כרס רבעי אי נטע לא הוי אפילו דרכנן א"כ
לדעתו אין נהג נטע רבעי בארץ ישראל :

ונראה

שהתוס' רנו לעשות נפקותא
לענין הדין לדין כמי ח"ל :

ד עור ב עור

ואף על גב דכתורה כיוי דרך האנשי' ללמוד וכמ"ס
התוספות מכל מקום התם כתיב והודעת להם את
הדרך דהתורה גופא היא הדרך ושייך בה והודעת
ולכך כתב כלשון נקבה אבל בדרך אחר ינאו וכו'
הדרך אינה המלחמה עצמה שאם כן היה ראוי
לכתוב בדרך אחת אלא האנשים הם היונאים ב'
במלחמה ומלחמה לא הוזכרה בכתיב : ועוד אי
משמעו של דרך הוא לשון וכו' לא הוה ליה לכת'
למקרי לתורה שהיא נקב' דרך שהיא לשון וכו' וק"ל

כל היבא

דאיכא פלוגתא ק"ל דאם
כן המשנה שמכאי התוב'
בריש פריך כג' דברים שוויטי נשים וכו' ליתני
דרכים כיון דאיכא פלוגתא וראיתי במקכת גיטין
דף ט' שהובא ככריותא כג' דרכים :

עוד

קשה כיון דתני דרכים משום דאיכא
פלוגתא דכפי הנך ולא חופה וכמו
שפרש"י ז"ל אס' כן למה לן מונינא במתניתין דאמר'
לקינן למעוטי חופה ולא ליתני אלא האשה נקנית
בדרבוס בבקף וכו' והיינו יודע דמיעט חופה כיון
דתני דרכים ידעינן דאיכא פלוגתא וכראה דלא
אמרין דכל היבא דאיכא פלוגת' תני דרכים כלל
מנינא : ואי בעית אימא הא מני רבי שמעון
זכו דבתיב כניקח וכו' מה שיש לרקדק כזה עיין
מה שאכתוב לקמן כד' כתב רחמנא וכו' :

אתרוג

שה' לאילן וכו' לעיל פירש רש"י
דאולינן בתר חנטה ובהמור
כתב ז"ל מה גורן ויקב מיוחדים וכו' דאולינן בתר
שנה שהביאו שליש וכו' וקשה כיון דאולינות ילפינן
מגורן ויקב והתם אולינן בתר הבאתן שליש אס' כן
אמאי לא כלמוד גס כן לשאר אילנות דאולינן בתר
הבאתן שליש :

ונראה

דטעמא דאולינן בתר חנטה
משום דבעת החנטה נראה
הפרי כאילו ינא כל הפרי אבל כגורן ויקב אס' לא
הביאו שליש הוי כעשב בעלמא ולכך גריך שיביאו
שליש וכך הוי שליש כגורן ויקב כחנטה דאילן :

תוס'

אתרוג שיה' לאילן וכו' פי' לערלה
וכו' התוספות אינם מחדשים אלא
מ' ש' דלענין שביעית אולינן בתר חנטה וכו' דמ"ס
לערלה וכו' הוה משנה ערוכה בסוף מסכת כוכבי'
ואין לפר' דלרבעי דקתמי מתניתין היינו שלא יהא
גובה הכעי דהא לא הוי דומיא דערלה וק"ל
ועוד מהיכ' תיסק אדעתין שיהא אתרוג דומ' לכרס
כי היכי דמי' אתרוג שיה' לאילן וכו' היכי דרבעי
אין נהג בהם כמו כן באתרוג : וכמה שתירגנו

עור

הקשו התוס' לרש"י והוא הפירוט אשר הזכירו כתחלת דבריהם עם מה שהקשה ותירץ רבינו נסים והקושיא היא דקשיא רש"י דר"ט ועם תירוץ הקושיא הקשו לרש"י דמשמע דלא אולנין כירק כתר לקיטה וקשה דהא רבין פליגי עליה דר"ט ככל דוכתא וכו' וק"ל דכל הקפיחים אקורים אלמא היכא דגדלו בשיטת ונלקט בשיטת אולנין כתר לקיטה אכל היכא שגדלו בשיטת אע"ג דנלקטו בשיטת מחמירים כיון דרוכ גדולו בשיטת שהרי גדלו כאקור :

ונראה

דטעמא דרבין אינו מטעם זה אלא משום דגורי שאר קפיחין אטו קפיחי כרוכ משום דאין אדם יכול לעמוד עליהם ולעולם דלדידהו נמו לאו פתר לקיטה אולנין :

עור

כתבו בתירון רבינו נסים דהיה דמוקס שנהגו איירי בשיטת וכו' וכתבו ז"ל ומה שגדלו אמהות הרי היא של שביעית להבין כזה שהרי כתב למעלה דאין אדם יכול לעמוד בקפיחי כרוכ בין עלין לאמהות :

ונראה

ביאור הרברים דה"ק דכשלמא לעיל איירי שהעלין הן גדולות וכיון שהאמהו הם משנה שיטת יקח מהעלין שגדלו בשיטת וכיון שהם גדולות יטעה האדם ויאמר מן האמהות לקחתי וכ"ש שאקור לקח מן העלין קטני אכל כאן הוי שגדלו בשיטת ונלקטו בשיטת הכה כל העלין שיהיו גדולות יש לאקור שמה יטעה ויאמ' שמן האמהות לקח ז"ל ומה שגדלו אמהות יר שגדלו כמו אמהות : אכל מה שלא הגיעה שלא הגיע למדרגה זו אלא שהם קטנות ביותר שאז ודאי אין לתלות שגדלו בשיטת שא"כ היה ראוי שיהיו גדולו חות הם מותרו לכו שהן ודאי משנה שמינית :

ונראה

עוד לפרש כרי להקדים דברי התוס' אל מה שבתבן בפ' מקום שנהגו ולאומר שדעתם ז"ל דקפיחי כרוכ מותר ואפי' האמהות משום דמדאורייתא מותר הכל כמנאצי שביעית אלא שרבין גורו דאתי בר איניש למטעי בשיראה הגדולים כמנאצי שביעי' שנלקטו בשיטת ויעשה כחורה כפירות שביעית אכל בקפיחי כרוכ כיון דאיכא למתליה שגדלו אחר מנאצי שביעית שהרי דרבין לגד' הרבה מהם לא גורו כהו רבין כיון דאיכא נד תליה בעלמא וכונתם הבא לומר דאע"ג דמותר' הקפיחין כמנאצי שביעית צריך שיטהה קצת זמן אחר שביעית כדי שיתלו האכסים שבאוחו הזמן ינאו אכל אש בשיטת היו האמהות גדולות ושוכות ודאי לא גדלו באוחו זמן ויתלה

הרואה שנלקטו בשיטת ז"ל ומה שגדלו אמהות כלומר שהם גדלו מחליהן והיו אמהות בשיטת כלי שהיית זמן וליכא תליית זמנית ודאי אקור' ומה שלא הגיע כלומר שגדלו כל האמהו מהשיר בשיטת אך לא ינאו לגמרי ועדיין צריך קצת כדי להשלים ענמן אז מותרים כל האמהות דכחותו המעט שלא הגיע יתלו הרואים שבאוחו הזמן כ' נתגדל :

עור

נראה לדקדק במ"ש התוס' מדשרי וכו' ולמה לא הזכירו גם כן מדאמר מה שגדלו בשיטת ונלקט בשיטת דאקור אלא לא אולנין כתר לקיטה :

תוספות

מה ידק וכו' ואף על גב דמעשר ידק מדרבין קשה איך הקשו מירק ולא מחליהן ועוד היכי קאמ' ועוד איך עושה כיון אכ וכו' דהא הפנין אכ אינו אלא לשאר אולני' אכל בירקות אמ' ינאו ירקות : ונראה דאתרתי הוא דקמקשו התוס' דהא מעשר ידק הו' דרבין והכא משמע דהו' דאורייתא דקאמר ינאו ירקות שגדלים על כל מים דהו' בשעת לק ט' דאי לא הו' אלא מדרבין הו' להו' למיזל כתר גידול' כגורן וייקב ולכך הקשו ואף על גב וכו' : ועוד קמקשו גם כן לאילנות דהיאך עושה כיון אכ מדכ' שהוא דרבין דקאמר מה גורן וייקב גדלים על רוב מים ולהכי הזכירו התוספות כדכריהם כתיב דבוס ידק ואילנות :

והך

דמוכחים התוספות ממתנית' דכלל אמרו בשיטת דהו' דאורייתא לכאורה נראה דאין הוכחא משם דאפשר דהו' מדרבין ואי משום ליטנא דכלל אמרו הריבמסקת מעשר נמו תנן כלל אמרו והו' דרבין דהא תנא אילנות וכו' :

ונראה

דלא דמי דכשלמא גבי מעשר כיון דמדאורייתא אינו חייב לא דגן ותרומה ולא שאר אילנות כי אש מדרבין דיקא הוא דחייב תמי כלל גדול במילי דרבין אכל בשיטת שנתכנסו האילנות בכלל והו' דאורייתא ותנא כלל גדול מקתמא דאורייתא קאמ' ונתן כלל בין לאילנות בין לירקות ודוחק ומ"ש התוספות כל שהוא אוכל וכו' נראה דהו' ט"ס דהא קתני מתנא מיני זבעים :

עור

כתבו ושמא ז"ל דאולנין כתר חנטה להחמיר :

וקשה

דאש כן אמאי לא קתני ולירק בשתי דרכים א' שבזעת לקיטתו עישורו ב' דאולנין כתר לקיטה לענין שביעית דהנא לחמירא אולנין כתר חנטה ונראה דאי תנא הכי לא הו' דמו' להדדי דמאי דמיי למעשר

החומרות של כההוא תנא דקאמר כמנו וגמרה
דכתר לקיטה אזלינן הלכך חפי מיהיה רוב גידול
בשטית בין דללקט בשביעית אסור אבל מכל מקון
היבא דחנט באיקור לא קל כי הקוא תנא לגמרי
דמקל אלא דמחזיר ואזיל בתר חנטה לחומרז וז
נראה נכון הן אמת כי מ"ש שם בגמרא הוא דאמר
כי האי תנא קשה קנת לזה שהרי שייס הם אבל
הכונה הוא דאמר כלומ' שאותו התנא הוא שחידש
דכתר לקיטה אזלינן

עור

כתבו אי נמי וכו' כיון דלענין רבעי
לא חילקתיו וכו' :

קשה

קנת שזה שכתבו התוס' כיון דלענין
רבעי וכו' לא קיימא הכי אלא למאן

דמני נטע רבעי ולזה לא אמרו כיון דלענין ערלה
לא חלקתו תורה וכו' והוי לדברי הכל :

ואפשר

משום דלדעתם הלכה כמ"ד
נטע והזכירו כן לאשמועין

עור

כתבו ואל תאמי לא חשי שזה לירק
לפיאה וכו' וקשה דהתנא לא

חשיב אלא מאי דאזיל בתר חנטה ולקיטה וכו'
שהזכירו בקמור :

ונראה

דמ"מ ענין פיהא בלקיטה תלמו
וקראו לקט וכן ביכורים :

ובתוספי הר"אש כתוב קושיא ווקודם הראשונה
ואפשר דהתירוקן הקודם טיך נמי ליה :

עור

קשה דמה מקשים אמאי לא תני וכו'
דלא תני אלא מאי השום להם לענין

חיוב לא לענין השלילה ועוד דהוי מני למתני
שזה לירק שאינם מטעם א' דטעם הירק לפי שאינו

דכ' מתקני וטעם האתרוג הוא משום דאין לקיטתו
כאחד דוק :

תוספות

לא לחיה וכו' אפשר היינו
לפרח דלא לחיה היינו אעפ"י

משום דאין מרביעין איל על גבי אף דהוה אי אפשר
לאומרו דאש כן אמאי אנטריך למתני לא לבהמה

השתא על חיה כמותה אין מרביעין על בהמה
מכשיא אלא ע"כ משום ספקא הוא דתנא הכי ולכך

הק התוספות : וכתשובות הנדפסות מחדש ראיתי
לשריבל דקרק דקרוקים ובעבו' שלא ראיתי בהם

מן העומק לא הבאתי דבריו :

ואפשר

שדעת התוספות כתיורן זה
דאזלינן בתר חנטה לחומרז

אבל כתר לקיטה לא הזכיר מתניתין דשזה לירקות
משום דאי שיה לירקות איבא קולא דאזלי בתר רוב

גידול אלא דעת התוספות דהך מתניתין כ"ל ככל
משום

היינו דרכן ומאי דדמו לשביעי' הוי דאוריית' ולא
תנא אלא הדמיון שיש לאתרוג עם ירק כמלתא ד
דרכן :

עור

קשה שאם כדברי התוספות דודאי
אתרוג שיה לירק דאזלינן בתר לקיט'

ודוקא לחומרז כשחנט בשביעית וכלקט בשמינית
הוה דמחזירין אש כן מאי כריך כפרק לולב הגזול

דף ל"ט גבי מתניתין דאין לוקחים אתרוג בשביעי'
מעם הארץ ופריך לולב מאי ש' ומשני לולב הוא

בת שיטת וכו' והדר פריך אי הכי אתרוג נמי ומשני
בתר לקיטה אזלינן כלומר וכיון דללקט בשביעית

אין לוקחים וכו' ופריך והא בין רג וכו' אתרוג בתר
חנטה אזלינן דתנן אתרוג שיה לאילן וכו' : ומאי

קושיא הא הך תנא דהך מתניתין נמי ס"ל דכתר
לקיטה אזלינן ולא חול בתר חנטה אלא לחומרז

היבא דחנט בשביעית וכלקט בשמינית כמ"ש התו'
קשה לרבה ולרב המכונה ס"ל כפ"ק

עור

דר"ה דף י"ד דאתרוג בת שיטת
הנכנס בשביעית דכטור מן המעשר ומן הכיעור

משום דאזלי בתר חנטה אמאי לא פריך להו מהך
מתניתין דלא אזיל בתר חנטה כי אש לחומרז ולא

לקולא :

ונראה

דבמקב בוכה פריך שפיר משום
דבירקות אזלינן בתר רוב גידול

ולא בתר לקיטה מהכרח המשניות הסותרות כמו
שהך רבינו נכ"ס ותירץ למעלה הילכך אף על גב

דלא אזלינן בתר חנטה אלא לחומרז מכל מקום
בתר רוב גידול אזלינן ולא בתר לקיטה הלכך כ

באתרוג הליקוח מעם הארץ בשביעית שריב גדולו
בעשה כשישית כמו שפרש"י שם שמש"י ומשם שמה"ר

עד החג לא נתגדל אזלינן בתר רוב גידול ויהא
מותר כי היכי דאזלינן בירק ולהכי פריך והא בין

רג וכו' בתר חנטה אזלינן פי' לחומרז אבל כשאינו
כך אזיל בתר רוב גידול ואמאי יהא מות ומשני הוא

דאמר כי האי תנא ודאי דבירקות אזלינן בתר
לקיטה מהכרח השמועות אב באתרוג נמנו וגמרו

דאזלי בתר לקיטה דוקא ע"כ ולכך לא פריך מהך
מתניתין לרבה ולרב המכונה משום דאיהו אמרי

אתרוג בת שיטת הנכב' לשביעית ולישנא דאתרוג
כת שיטת משמע שכבר עשוי בשישית אלא שכפפה

בשביעית הנכבה לחודא וכיון דרוב גידול בשושית
ודאי כטור מן הכיעור ואתי שפיר מתני' כותיהו :

ואפשר

שדעת התוספות כתיורן זה
דאזלינן בתר חנטה לחומרז

אבל כתר לקיטה לא הזכיר מתניתין דשזה לירקות
משום דאי שיה לירקות איבא קולא דאזלי בתר רוב

גידול אלא דעת התוספות דהך מתניתין כ"ל ככל
משום

אמהות
שביעית
קור'
מה שיר
זה כדי
דכחותו
הזמן כ
מדשרי
מדאכר
ור שאח
דמעשר
הקשו
ד עושה
אזלינ'
אתרתו
דרכן
ירקת
לא הוו
כגורן
קמקשו
שהוא
וב מים
ס ירק
דכלל
דייתא
דדתי
מקכת
א תנא
מעשר
יב שא
דוקא
אבל
דייתא
כלל
ות כל
מתני'
זנטה
לירק
יטתו
יעית
דאי
עשר

ואע"כ דכ"כ ב"ש נאמר חילול חילול ג"כ לחומרא
כאידך מתני' לא קאי הכי אלא מולא חילול וכו' עוד
חשכתי דרך אחר עמ"ש התוס' בטומאה כתיב גבי
כיתר עיני :

מניינא

דסיפא וכו' ה"מ למומר דמיעט
חליפין שאינה יונאה כמו שכת'
כנענית אלא שאין ק"ו כוח ללמוד אותה ואפי' תימא
שכלמוד אותה סבר כריתות מיעט הכל :

יבמה

שאינה יונאה כגט פרשי' דכתיב
לה ולא ליבמה ותימא דהא
לקמן בגמרא מסיק דנפקא לן מדכתי' העל דמלה
דרשי' לה לשמה וכו' :

תוספות

ספר בורתא ואין דבר אחר
בורתא וא"תוכו :

קשה

דהא הך ק"ו פריכ הוא כיון דחליגי'
ביבמה אינה מוניאה אלא אחר
שהביא במונא וא"כ איכא למומר דיו לכא מן הדין
להיות כדדון וכי היכי דחליגי' אינה מוניא ביבמה
אלא אחר שהביא במונא כמו כן האמה וכיון שכבר
ינולת כבימונין תו חין זריך לויילף שתהא ינאה
כחליגי' אחר הימוני' כיון דכלאו הכי ינא מרש' תו
וכיון שכן מה מושל הק"ו ואין לומר דכיון דשפריך
הך ק"ו דלא מהמי למודי לא אמרינן דיו דהא ק"ל
כרבנן דהיבא דמכריך ק"ו אמרינן דיו

ונראה

דאע"כ דרבנן ס"ל דהיבא דמכרי'
ק"ו אמרינן דיו הייב דוקא היבא
שהדיו אינו מוטל הדין לגמרי אלא מניח הדבר
כמו שהיה כדינו כי היה דגן ורגל ברשות הניזק
שהיה רונה ללמוד מיתחייב ל"ס ברשות הניזק
והדיו מוטל הילפותא ושאר הדבר כמו שהיה
ואמרינן כוח דיו אבל אי בק"ו אמרי' דיו מוטלינן
הילפות לגמרי לא ישר לכו דין כלל דכיון שגאה
בסיחכ"מ זריך לחליגי' לכך לא אמרינן דיו אפי'
איבא דרבנן זה נראה לכאורה אבל ראיתי בדברי
התוספות לקמ"ב דה"ח פה שגומרת וכו' שהקשו
כיונא בקושי זאת והתם הדיו מוטל הילפותא
לגמרי הלכך כ"ל דנריך לתרז ע"כ ולו מדברי התוס'
הם חליבא דרט בדוקא :

עוד

קשה לילף הך ראמה העבריה תהא
יונאה בחליגי' מק"ו אחר ותימא הכי
ומה יניאת ככף שאינו ביבמה הוי באמה חליגי'
שמוניא ביבמ אינו דין שתהא מוניא כאמה העברי'
מה ליניאת ככף שזכה כשפחה כנענית תאמר
בחליגי' שאינה כשפחה כנעני' מיתת הארון
תוכיח שאינה מוניאה כשפחה כנענית ומוניאה
באמה העבריה אף אפי' איבא חליגי' שאף על פי
שאינה כשפחה כנענית תהא מוניאה כאמה מס'
למיתת הארון שכן מוניא באמה תאמר בחליגי'
שאינה

דקרא לא הזכיר אלא אפ"ה מקנתו ומשמע ככסף
הוא נקנה הכל אינו נקנה בחליפין והדר דייקין
דוקא הכא הוא דהיינו נקנה בחליפין הא בעלמא
נקנה בחליפין הוה ליה הך דיוקא כמעוט דמעוט
ע"ד כתבו מדאיתקש עברי' לעבריה וכו'

דע שלשון קנא פתכו התוס' כוה דהא
ע"ע המזכר לגוי לא איתקש לעבריה אלא ע"ש
המזכר לישראל דיוקא פד כתיב כי ימכר לך אחיך
העברי' או העבריה בדאיתא לקמן במתני' דע"ש
דהא המזכר לישראל יליף מכסף בהיקש דעבריה
שא"ד ע"ש המזכר לגוי יליף מג"ש דמ"ש ויליף נמכר
לגוי מנמכר לישראל ועל זה סמכו התוס' :

עוד יש לדקדק אמאי לא הקשו התוספות
דכ"כ ע"ל אלא בדרך מיעוט לחליפין כיון
דילפי' כוה שנקנה ככסף וחליפי' לא הוה ככסף כיון
דאפי' פחות מ"ס הוה חליפי' דמניא דאשה דמיעט
זה הינה נקנית בחליפי' :

ונראה

דכיון דאין כסף ברור בו אמרינן
דקנא חליפי' כוה אי לאו
מכסף מקנתו דמא"ש לא מיעט דמיעוט קניינים
לא ינפי' וקנין ככסף יליף מאשה וחליפי' הוה יליף
קנייני' שהרי כתבו התוספות כך מחליפי' דשוה
בשניהם אך ק' דהא כתבין לעיל דר"ת לא יליף זה
אלא מכסף מקנתו ומליגנא דוכן משמע לקמן
שכתבו התוס' למע הוה משמע שהראשון הוא הכרח
עליו דחליפי' שוה בשניהם ובהכי הוה מ"ס דמקשו
התוס' ספיר למה לי מכסף מקנתו דאין לאשמועי'
בעלמא דקונה מט"ל בחליפין הא ידעי' ליה דלא
מיעט אלא מה ישרא' בחדא למיעט חליפין דשוה
בשניהם ונחא נמי האי דתירצו התוספות מיעט
קנייני' לא אמרינן דלא פרכינן השת' לשתוק מכסף
מקנתו וכיון דילפי' ככף מהיבא תיתי לן לחלפוי'
חליפין דהוה אמרינן דקרא דאו קנה לא מיעט
חליפי' הוה כנעני' אבל כלשון הטור ק' כדפרשי' :

עוד

כתבו וכו' ב"ש יליף כיתר וכו' :
וקשה דבזכ"ה פ"ב אמרי'
איכא דהתם ילפי' חילול חילול לקולא
גבי מתני' דקדשי גוים אין חייבי' עליה ואמר חילול
חילול מטומאה ובטומאה כתי' בני ישראל ולא גוים
והתוס' כפ' כל הכשר הקשו למה לי ג' קראי וילף
מונתר דהא ילפי' חילול חילול לקולא וכו' :

ונראה

דהא דאמ' דלא גמרי להקל אלא
להחמיר היינו ל' דלא גמרי' טוס ילפות'
מוחדש מן הב"ש אלא אי הוי חומרא לא קולא ואפי'
שהג"ש נתקבל להקל לא ילפי' איבא קול' אחר וכוה
אין טוס תימ' מהתם דהתם עיקר ג"ש דחילול להדי'
דיליף התם למעט קדשי גוים נתקבלה אבל לא
ילפי' עוד מיבא אלא חומרא ולא קולא כן נראה לי

כל ענייני
עפרון לא
אלא דלא
קניי' וכל
דאי הוה
דוי חוקה
גוים בכל
זל שאמר
זה שרא'
הגוי קונה
ר"ת דהגוי
שהקשה
ה לא הק'
שייך כוה
ינמי אבל
יאה דהכי
ולישתוק
תו וכו' :
א דמכסף
לרכ שמת
לרכ נחמן
טריך ש
דלית כהו
אין הי'
מן אמרה
דהגוי ק'
חליפי'
ך טעמא
אך קשה
בה כתבו
ומ מכסף
ת דלקמן
כעמודו
די מכסף
דבעלמא
ל כסיון
ועס מה
הגוי קונה
אכל כבר
יתה לכך
א שהגוי
א בעלמ'
אכל כיון
א

עצמות יוסף

קושיא אחרייתו והוא הלסתוק קרא מיתתו בחזק
באמה העבריה ונולף מיבמה מהך ק' גופיה ומה
יבמה שאין יוצאה בגט יוצאה במיתת היבם חמה
העבריה וכו' ואין לתרץ גזה שפח כנענית תצית
דמה לשפח כנענית שכן אינה יוצאה בטנים ויובל
וליצא למידתי אלא ע"ע יוכיח וז"ל על כן שינוח
בגט אינו יוצא במיתת הארץ חף אינו אביא חמה
העבריה ואי פרכא דמימני חטיבה פרכא איבא
למפרך מה לע"ע שכן אינו יוצא בקיימני תאמר כ
באמה העבריה אלא ודאי פרכא דקיימני אינה
פרכא ואין לומר דמיתת הארץ איננה פרכא
העבריה כי היכי דלא נילף מע"ע בהיקשא דהא
מיעוט קיימני לא ילפינן בהך הקשה ואם תאמר
שאינה יוצא במיתת הארץ הוי מיעוט קיימני תדע
לך שהרי התבטות הקשו דנילף אמה שינחה
בחליצה מק"ו דיבמ ומאי קשיא הא כיון דאיתקש
אמה העבריה לאחרת וזה אחרת אינה יוצאה
בחליצה כמו כן אמה העבריה אלא נראה דריבוי
קיימני גמרינן וכשיש לה יציאות הרבה הוי קיימני
לאשה שנקנית לעמה כ"ו נכון :

ועדיין

קשה דבהי שתיירנו הקושיא
דקיימני אבל אכתי תקשי לך
ואת הקושיא משני ויובל ונימוא ומה שנים ויובל
שאינו מוציא ביבמה וכו' ואין לומר מה לשנים ויובל
שכן מוציאין בע"ע מה שאין כן בחליצה דאיבא למ"ו
היא גופא תייתי ש"ע יוצא בחליצה : ע"ד
נראה דמיתת הארץ לא יגיי למשתק באמה ד
דאיבא למפרך לעיקרא דהיבא מה ליבמה שכן
נקיות בחליצה ואם תאמר היא גופא תייתי איבא
למימר שפחה כנענית תוכיח שאינה נקני בחליצה :

ונראה

לי שאין פוס קושיא לא מקיימני
ולא מניבא ושנים דכין שהאשה
היא הנזכת עם האיש בדירת קבע אין סביר לומר
שתהא יוצאה בטנים ויובל וקיימני ודוקא באמה
העבריה הקל בה הפתוח כדי שלא תהיה בעבודות
ואין לעשות מזה לא ק"ו ולא פרכא בענין אשה
גשמה תאמר הרי בתבן התבנות לקמן גבי הא ד
דפרך מה לאמה העבריה שכן יוצאה כפסח שבתבן
התבנות דהוא דהוי דהוי מני למקט שנים ויובל
וכן מה שאין כן באשה אלמא עשה פרכא משנים
ויובל גבי אשה :

ונראה

דהתם ה"ק דשאי התם דהעיל
הכתוב בה יציאות הרבה שקרי
הוא בעבודות ויוצאה בטנים ויובל ולכך ראוי להקל
שיהיו לה הכנסות רבות ביון שיש לה ענייני דבוס
במה שתנא מה שאין כן באשה שהרי אין לה יציאו
אלו ביון שהיא אשה אבל לעשות ק"ו הכא ח"ו כ
דכרפ"ט

שאינה באשה יציאת כסף ווכיח וחזר הר"ן לא ראי
יציאת כסף כראי מיתת הארון הגד השנה שבהם
שאין מוציאין כעלמ' כסף אינו מוציא באש ומיתת
הארון אינו מוצי בשפחה ואפי הכי מוציאין באמה
העבריה חף אינו אביא חליצה :

ונראה

ט"ה הוא כהודאת ק"ו מוציאת
כסף והשתא לא שייך למפרך
אכסף אלא יוציאת כסף אבל נראה דכיון שאין
היציאה אלא בכסף שייך למפרך אכסף ולומר מה
לכסף שכן מכניס ולכך דין הוא שמוציאמה שאין
לומר כן בחליצה :

ואפילו

תימא דהמלמד הוא היציאה
ענמה עם שאינו כל כך נכון
אכטר גם כן לפרט ולומר דהגד השנה שבהם דהכא
אינו ט"ה גמור כיון שהשנוי הוא בשני מקומו מוצי
אי כמי אבש לומר לעיקרא דריבא כק"ו איבא למ"ו
גט דאשה יוכיח שעם שהיה מקום ללמוד הך ק"ו
ולומר ומה גט שאינו מוציא ביבמה מוציא באשה
חליצה וכו' ואפי"ה מעט קרא כמו כן כטל הך ק"ו
דיציאת כסף ויוכיח כיוצא בזה כתבנו התוספות
בחולין כפ"ק בקוגיא דכטר כפרה וכו' וכבר דיומתי
כלל זה עם כבוארו למסקת חולין ע"ש איברא
שלפ"ו גם התוספו' לכאור נראה שהיו יכולין לתרץ
בן לקושיאם : ח"ו נראה דאפשר לתרץ ולהקשות
על מה הגד הזה ול"ו מה להגד השנה דיציאת כסף
ומיתת הארון שכן יציאתן מרוב דכסף מוציא בע"ע
וכנעני ומיתת הארון מוציא באשה ויבמה מה שאין
כן בחליצה שאינו מוציא כי אם ביבמה דוקא ולכך
לא יוציא באמה העברי וכי האי גוונא פריך לקמן
שכן קיימני מרובה :

עוד

קשה דאיך אפשר לעשות ק"ו באמה
מיובמה דמה ליבמה שכן נקיות ב
בבואה ולכך יוצאה בחליצה דכבי האו גונא עבוד
ק"ו אמה מיובמה ופריך מה לאמה שכן יוצא בכסף
והקשו התוספות ה"ה דמני למקט שכן יוצא בטנים
וכיובל וכו' דמוציאה להכנסה פרכינן חף על גב
שלא יהא הפרכא מוציא דעני למילף דהיינו כסף
כלומר מוציא בכסף אלא עבד פרכא משנים ויובל
כמ"ט התוספות :

ונראה

דאינו ממה שיקשה שהיבמה
הנקנית בבואה לוכה יוצאה
בחליצה דהנקנית בבואה אינה יוצאה אלא שגט :
קשה הקושיא שהקשה הרב מוהר"ן
לכ' ז"לה דנילף ק"ו מקיימני ונימוא
ומה יבמה שאינה יוצאה בקיימני ויוצאה בחליצה
אמה העבריה וכו' וכן איבא למפרך אמאי
דעבד יוכיח מאמה ושפחה כנענית מה להקך שכן
אין יוצאות בקיימני ויש אומרים דע"כ פרכא
דקיימני אינה פרכא דאי חשוכ פרכא אכתי קשה

